

Avaleht>Raha/Rahalised nõuded>Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides**Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides**

Eesti

1 Millised on abinõude eri liigid?

Hagi tagamise abinõud on:

kostjale kuuluvale kinnisasjale, laevale või õhusõidukile kohtuliku hüpoteegi seadmine;

kostja või teise isiku valduses oleva kostjale kuuluva vara arestimine ning selle alusel käsutuskeelu nähtavaks tegeva keelumärke kandmine kinnistusraamatusse või muu käsutuskeeldu nähtavaks tegeva kande tegemine muusse vararegistrisse;

kostjal teatud tehingute ja toimingute tegemise keelamine, muu hulgas lähenemiskeelu kohaldamine;

teisel isikul kostjale vara üleandmise või kostja suhtes muude kohustuste täitmise keelamine, millega võib siduda ka kohustuse anda vara üle kohtutäiturile või maksta raha selleks ettenähtud pangakontole;

kostja kohustamine asja kohtutäiturile hoiuleandmiseks;

täitemenetluse peatamine, täitemenetluse jätkamise lubamine üksnes tagatise vastu või täitetoimingu tühistamine, kui täitedokument on hagi esitamisega vaidlustatud või kui kolmas isik on esitanud hagi vara arestist vabastamiseks või muul põhjusel sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks;

kostjal elukohast lahkumise keelamine, kostja kinnipidamine ja talle aresti määramine;

kostja, eelkõige kindlustusandja kohustamine maksete tegemiseks õigusvastaselt kahju tekitamise või kindlustuslepingu asja menetluse kestel ilmselt minimaalselt tasumisele kuuluvate summade ulatuses;

kostjal tüüptingimuse kasutamise või tingimuse soovitajal soovitamise peatamine ja soovituse tagasivõtmiseks kohustamine ebamõistlikult kahjustava tüüptingimuse kasutamise lõpetamise või tingimuse soovitajalt soovitamise lõpetamise ja soovituse tagasivõtmise hagi puhul;

kohtu poolt vajalikuks peetud muu abinõu.

Autoriõiguse, autoriõigusega kaasneva õiguse või tööstusomandiõiguse rikkumisele tugineva hagi tagamiseks võib kohus muu hulgas arestida kauba, mille puhul on intellektuaalse omandi õiguse rikkumise kahtlus, või kohustada sellise kauba välja andma, takistamaks kauba käibesse laskmist või turustamist. Kui autoriõiguse, autoriõigusega kaasneva õiguse või tööstusomandiõiguse ärisel eesmärgil rikkumisest tuleneva hagi tagamiseks taotletakse kostja pangakonto või muu vara arestist, võib kohus kohustada väljastama panga-, finants- või äridokumente või võimaldama nendega tutvuda.

Ärisaladuse ebaseaduslikule saamisele, kasutamisele või avaldamisele tugineva hagi tagamiseks võib kohus muu hulgas arestida kauba, mille puhul on kahtlus, et selle väljatöötamise, omaduste toimimise, tootmise või turustamise puhul saadakse olulist kasu ebaseaduslikult saadud, kasutatud või avaldatud ärisaladusest, või kohustada sellise kauba välja andma, takistamaks kauba käibesse laskmist või turustamist.

Abieluasjas, ülalpidamisjas ja muus perekonnaasjas võib kohus menetluse ajaks reguleerida ka:

vanema õigusi ühise lapse suhtes;

vanema suhtlemist lapsega;

lapse väljaandmist teisele vanemale;

seadusest tuleneva ülalpidamiskohustuse täitmist, muu hulgas kohustada kostjat menetluse ajal elatist maksuma või selleks tagatist andma;

koduse majapidamise esemete ja abikaasade ühise eluaseme kasutamist;

abikaasa või lapse isiklikuks kasutamiseks mõeldud asjade väljaandmist või kasutamist;

muid abielu ja perekonnaga seonduvaid küsimusi, mille kiire lahendamine on asjaoludest tulenevalt vajalik.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?**2.1 Menetlus**

Kohus lahendab hagi tagamise avalduse põhjendatud määрусega hiljemalt avalduse esitamise päevale järgneval tööpäeval. Kohus võib hagi tagamise avalduse lahendada hiljem, kui ta soovib kostja eelnevalt ära kuulata.

Kostjale ja teistele menetlusosalistele hagi tagamise avalduse läbivaatamisest ei teatata. Kohus võib kostja eelnevalt ära kuulata, kui see on ilmselt mõistlik, eelkõige kui avalduses taotletakse vaidlusaluse õigussuhte esialgset reguleerimist.

Kohus võib avalduse alusel tagada hagi ka enne hagi esitamist. Avalduses tuleb põhistada, miks hagi kohe ei esitata. Avaldus esitatakse kohtule, kellele kohtualluvuse sätete kohaselt tuleks esitada hagi. Kui kohus tagab hagi enne hagi esitamist, määrab kohus tähtaja, mille jooksul peab avaldaja hagi esitama. Tähtaeg ei või olla pikem kui üks kuu. Kui hagi määratud tähtaja jooksul ei esitata, tühistab kohus hagi tagamise.

Hagi tagamiseks võib vajaduse korral hagi tagamise abinõu rakendada ka kohus, kelle tööpiirkonnas asub vara, mille suhtes hagi tagamise abinõu rakendamist taotletakse, isegi kui hagi on esitatud või tuleb esitada mõnda muusse Eesti või välisriigi kohtusse või vahekohtusse. Avalikku registrisse kantud vara suhtes võib hagi tagamise abinõu rakendada ka registri asukoha järgne kohus, laeva suhtes ka kodusadama asukoha järgne kohus.

Kohus võib teha hagi tagamise või tagamise jätkumise sõltuvaks tagatise andmisest vastaspoolele ja kolmandale isikule tekkiva võimaliku kahju hüvitamiseks.

Kohus tagab rahalise nõudega hagi üksnes juhul, kui antakse tagatis vähemalt 5 protsendi ulatuses nõudesummalt, kuid mitte vähem kui 32 euro ja mitte rohkem kui 32 000 euro ulatuses. Kui hagi tagamise korras taotletakse kostja aresti või elukohast lahkumise keelamist, antakse tagatis mitte vähem kui 3200 euro ja mitte rohkem kui 32 000 euro ulatuses.

Kui tagatise nõudmise eeldused on täidetud, võib kohus jätta tagatise siiski täielikult või osaliselt nõudmata või määrata selle tasumise osade kaupa, kui hagejalt ei saa majanduslikel või muudel põhjustel mõistlikult oodata tagatise andmist ja hagi tagamata jätmisega võivad hagejale kaasneda rasked tagajärjed või kui tagatise nõudmine oleks hageja suhtes muul põhjusel ebaõiglane.

2.2 Peamised tingimused

Kohus võib hageja taotlusel hagi tagada, kui on alust arvata, et tagamata jätmine võib raskendada kohtuotsuse täitmist või selle võimatuks teha. Kui kohtuotsust tuleb ilmselt täita mujal kui Euroopa Liidu liikmesriigis ja välislepingu alusel ei ole tagatud Eesti kohtuotsuste täitmine, loetakse, et hagi tagamata jätmine võib raskendada kohtuotsuse täitmist või selle võimatuks teha.

Sellise hagi tagamiseks, mille esemeks ei ole rahaline nõue kostja vastu, võib kohus hageja taotlusel esialgselt reguleerida vaidlusalust õigussuhet, eelkõige asja kasutusviisi, kui see on vajalik olulise kahju või omavoli vältimiseks või muul põhjusel. Seda võib teha sõltumata sellest, kas on alust arvata, et hagi

tagamata jätmise võib raskendada kohtuotsuse täitmist või teha selle võimatuks. Abieluasjas, ülalpidamisasjas ja muus perekonnaasjas võib kohus abinõusid rakendada ka omal algatusel.

Tagada võib ka hagi, milles on esitatud tulevane või tingimuslik nõue, samuti tuvastushagi. Tingimuslikku nõuet ei tagata, kui tingimus ei saabu eeldatavasti menetluse aja kestel.

Hagi tagamise abinõu võib rakendada ka sama hageja mitme nõude tagamiseks sama kostja vastu.

Hagi tagamise abinõu võib kohus rakendada ka seoses välisriigis toimuva kohtu- või vahekohtumenetlusega.

Hagi tagava abinõu valikul tuleb arvestada, et kohaldatav abinõu koormaks kostjat üksnes niivõrd, kui võrd seda võib pidada hageja õigustatud huvisid ja asjaolusid arvestades põhjendatuks. Rahalise nõudega hagi tagamisel tuleb arvestada hagi hinda. Kohus võib hagi tagamiseks rakendada üheaegselt mitut abinõu.

Hagi tagamise korras võib kohaldada isiku aresti ja elukohast lahkumise keeldu üksnes siis, kui see on vajalik kohtuotsuse täitmise tagamiseks ja muude hagi tagamise abinõudega ei tagataks nõuet ilmselt piisavalt, eelkõige juhul, kui on alust arvata, et isik lahkub välisriiki või toimetab sinna oma vara. Isiku aresti kandmise korraldab kohtumääruse alusel politsei.

Varalise nõudega hagi tagamiseks võib kohaldada isiku aresti ja elukohast lahkumise keeldu üksnes siis, kui hagi hind ületab 32 000 eurot.

Rahalise nõudega hagi tagamise määruuses ja hagi tagamise määruuses isikule aresti kohaldamise või isikul elukohast lahkumise keelu kohaldamise kohta määratakse kindlaks rahasumma, mille maksmisel selleks ettenähtud pangakontole või millises ulatuses pangagarantii esitamisel lõpetatakse hagi tagamise määruuse täitmine. Kohus tühistab sel juhul kostja avalduse alusel hagi tagamise abinõu ja asendab selle rahaga või pangagarantiiga.

Esialgset õiguskaitset saab hagi menetluses kohaldada üksnes seaduses sätestatud juhul. Kui hagi asjas on esialgse õiguskaitse kohaldamine seaduse järgi võimalik, võib seda teha, kui on vaja olemasolevat olukorda või seisundit säilitada või ajutiselt reguleerida, kui seadusest ei tulene teisiti. Esialgsele õiguskaitsele kohaldatakse hagi tagamise kohta sätestatud, kui seadusest ei tulene teisiti. Kui menetluse saab algatada üksnes avalduse alusel, võib kohus esialgset õiguskaitset kohaldada ning esialgse õiguskaitse määruuse tühistada või seda muuta üksnes avalduse alusel, kui seadusest ei tulene teisiti.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Olenevalt abinõu iseloomust ja eesmärgist võib abinõusid rakendada nii kinnisasjade kui ka vallasasjade, sh raha suhtes, samuti ka laevade ja õhusõidukite suhtes.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Vara arestimine

Vara arestimisel ei või kostja arestitud vara käsutada. Muu vallasvara kui laevakinnistusraamatusse kantud laeva või tsiviilõhusõidukite registrisse kantud õhusõiduki arestimisega tekib lisaks arestipandiõigus.

Kinnisasja ja registrisse kantud vallasasja või muu eseme arestimisel kantakse kinnistusraamatusse või muusse registrisse vara käsutamise keelumärke hageja kasuks tema avalduse ja hagi tagamise määruuse alusel. Hageja taotlusel edastab kohus määruuse ise keelumärke sissekandmiseks.

Kohus võib hageja või kostja avalduse alusel määrata arestitud eseme müügi ja müügist saadud raha hoiustamise selleks ettenähtud kontol, kui eseme väärtus võib oluliselt langeda või kui eseme hoidmine põhjustaks ülemääraseid kulutusi.

Vara arestimise korraldab kohtutäitur. Kohtutäitur võtab arestitud eseme hagi tagamist taotlenud isiku avalduse alusel oma järelevalve alla. Sel juhul keelab kohtutäitur täielikult või osaliselt eseme kasutamise ja võib anda esemega seonduvaid korraldusi, muu hulgas korraldada eseme hoiustamise.

Kohtulik hüpoteek

Kinnisasjale või laevakinnistusraamatusse kantud laevale või tsiviilõhusõidukite registrisse kantud õhusõidukile kohtuliku hüpoteegi seadmisel annab kohtulik hüpoteek hagi tagamist taotlenud isikule asja koormavate teiste õiguste suhtes samasugused õigused nagu hüpoteek või laevahüpoteek hüpoteegipidajale või õhusõiduki registerpant pandipidajale, kui seadusest ei tulene teisiti.

Hüpoteegisummaks on tagatava nõude summa, mis kantakse kinnistusraamatusse, laevakinnistusraamatusse või tsiviilõhusõidukite registrisse. Kohtuliku hüpoteeki ei seata alla 640-eurose põhinõude puhul, kui on võimalik rakendada kostjat vähem koormavaid hagi tagamise abinõusid.

Kohtulik hüpoteek kantakse kinnistusraamatusse, laevakinnistusraamatusse või tsiviilõhusõidukite registrisse hageja kasuks tema avalduse ja hagi tagamise määruuse alusel. Hageja taotlusel edastab kohus määruuse ise kohtuliku hüpoteegi sissekandmiseks. Hüpoteek tekib sissekandmisega.

Kohtutäitur võtab laevale või õhusõidukile kohtuliku hüpoteegi seadmisel laeva või õhusõiduki hagi tagamist taotlenud isiku avaldusel oma järelevalve alla. Sel juhul keelab kohtutäitur täielikult või osaliselt laeva kasutamise ja võib anda laevaga seonduvaid korraldusi.

Elukohast lahkumise keeld

Elukohast lahkumise keeld seisneb isiku kohustuses mitte lahkuda oma elukohast kohtu loata kauemaks kui üheks ööpäevaks. Elukohast lahkumise keelu kohaldamiseks kutsub kohus füüsilisest isikust kostja või juriidilisest isikust kostja juhtorgani liikme välja ja võtab temalt selle kohta allkirja.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Rahalise nõudega hagi tagamise määruuses ja hagi tagamise määruuses isikule aresti kohaldamise või isikul elukohast lahkumise keelu kohaldamise kohta määratakse kindlaks rahasumma, mille maksmisel selleks ettenähtud pangakontole või millises ulatuses pangagarantii esitamisel lõpetatakse hagi tagamise määruuse täitmine.

Poole taotlusel võib kohus määruusega asendada ühe hagi tagamise abinõu teisega.

Kohtuliku hüpoteegi seadmisel mitmele kinnisasjale, laevale või õhusõidukile märgib kohus hagi tagamise määruuses iga koormatud asja kohta käiva rahasumma, mille maksmisel selleks ettenähtud kontole või mille ulatuses pangagarantii esitamisel hagi tagamine tühistatakse. Hagi tagamise tühistamise või hagi tagamise abinõu asendamise korral omandab hüpoteegi kinnisasja, laeva või õhusõiduki omanik. Tema taotlusel kustutatakse kohtulik hüpoteek hagi tagamise tühistamise määruuse alusel kinnistusraamatust, laevakinnistusraamatust või tsiviilõhusõidukite registrist.

Asjaolude muutumise korral, eelkõige hagi tagamise aluse äralangemisel või tagatise pakkumisel, või muul seadusega sätestatud alusel võib kohus poole taotlusel hagi tagamise tühistada. Mitterahalise hagi tagamise võib raha maksmise vastu tühistada või muuta üksnes hageja nõusolekul või mõjuval põhjusel.

Kohus tühistab hagi tagamise kohtuotsusega, kui hagi jääb rahuldamata, ja määruusega, kui hagi jäetakse läbi vaatamata või kui asjas menetlus lõpetatakse. Kohus tühistab hagi tagamise ka siis, kui hagi tagamise on otsustanud teine kohus, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

Abieluasjas, ülalpidamisasjas ja muus perekonnaasjas võib kohus hagi tagamise määrust muuta või selle tühistada ka omal algatusel.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Maakohtu või ringkonnakohtu määruuse peale, millega kohus hagi tagas, ühe tagamisabinõu teisega asendas või hagi tagamise tühistas, võib pool esitada määruskaebuse. Maakohtu määruuse peale esitatud määruskaebuse kohta tehtud ringkonnakohtu määruuse peale saab Riigikohtule edasi kaevata üksnes juhul, kui tagatava hagi hind ületab 100 000 eurot või kui tagamisabinõuna kohaldati isiku aresti või elukohast lahkumise keeldu.

Esialgse õiguskaitse määruuse peale võib esitada määruskaebuse. Määruskaebuse kohta tehtud ringkonnakohtu määruuse peale ei saa Riigikohtule edasi kaevata, kui seadus ei sätesta teisiti.

Viimati uuendatud: 11/10/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.